

Redaktorės žodis

Mielieji mokyklos laikraščio skaitytojai,

Kartu su ilgai lauktu šaltuku, švelniomis baltomis snaigėmis ir kuo gražiausiomis svajonėmis pasitikome 2023-uosius metus. Kokie jie bus? Bet koku atveju – tai priklauso tik nuo mūsų pačių.

Prabėgęs 2022-ųjų pirmasis mokslo metų pusmetis savo darbais džiugina kiekvieną mokyklos skyrių.

Didžiausio muzikos skyriaus mokiniai tarptautiniuose ir nacionaliniuose konkursuose pelnė 4 Grand-Prix, 63 pirmąsias vietas, organizavo ir dalyvavo 115-koje koncertų; sėmėsi patirties mokyklos alumno prof. Petro Geniušo fortepijono meistriškumo kursuose; jau 48-tą kartą vyko vienas seniausių ir gražiausių čiurlioniukų koncertų – „Viva la musica“. Na, o Naujuosius metus pasitiko koncertu „Muzikiniai fejerverkai“.

Baleto skyrius minėjo savo veiklos 70-metį; džiaugiamės ne tik jūrų spaktakliais LNOB teatre, bet ir nauju šokio spektakliu visai šeimai „Skaičiai“ bei įspūdingu koncertu „Prieš 90 metų“.

Dailės skyrius, nors atrodo tylus ir susikaupęs, bet visada kupinas netikėtumų ir iššūkių. Jau mokslo metų pradžioje mokykloje atidarė net tris parodas: litografijų paroda „Klintys“, retrospektyvinė „Drožiniai/prisiminimai“ ir Klaipėdos E. Balsio menų gimnazijos mokinių piešinių paroda.

Patys mažiausi mokyklos mokinukai buvo pakviesti į naujo spektaklio „Užburtos akys“ generalinę peržiūrą, o pertraukos metu – daugumos svajonė – legendinis karštas šokoladas.

Ši maža dalis įvykių, vykusių mokykloje rodo, kaip greitai ir nepastebimai prabėgo pirmasis mokslo metų pusmetis. Kai buvo renkamas šis laikraščio numeris, rašinių autoriai jau ruošėsi koncertams, egzaminams, įvairiems atsiskaitymams, tad ir temos liko labai jau kalėdinės. Bevartydami puslapius grįžkime į gražiausias metų šventes, pasiklausykime šio laikotarpio muzikos, nukeliaukime mintimis į slapčiausias svajones, iš kurių pažadins gardus kalėdinių meduolių kvapas.

Nuoširdžiai

Sofija

Senovės lietuvių Kalėdų tradicijos

Kalėdos – tai daugelio žmonių visame pasaulyje labiausiai laukiama ir švenčiama metų šventė, turinti senas saulėgrįžos tradicijas. Deja, dabarties Kalėdos yra praradusios savo prasmę materializmo, vartojimo dvasioje ir nebeturi nieko bendro su pirminėmis tradicijomis, nesvarbu pagoniškomis ar krikščioniškomis. Dabar jos siejamas tik su komerciniais tikslais sukurtu Kalėdų seneliu, blizgančiais žaislais, mirgančiomis lemputėmis, šventinėmis nuolaidomis ir pigiomis dainomis, neturinčiomis nieko bendro su šios šventės religine samprata, dvasiškumo skatinimu ar tradicijomis. Šiame straipsnyje apžvelgiu lietuviškų Kūčių, Kalėdų tradicijas, iš kurių šiandien, deja yra prisimenamos tik nuotrupos.

Kūčios senovės Lietuvoje buvo apsuptos kerais, ritualinėmis apeigomis, aukomis dievams, bei magiškais burtais. Visos dienos darbai – pasiruošimas kūčių vakarienei. Baigus visus darbus vykdavo apeiginis prausimasis, tarsi apšalymas prieš didžiąją Kūčių vakarienę. Jis turėjo magišką apšalymo reikšmę, ne tik materialine, bet ir dvasine prasme, privalėjo apsaugoti žmogų nuo ligų, įvairių ateinančiais metais gresiančių nelaimių. Prie apeiginio stalo žmonės turėjo sėsti švarūs, be nuodėmės, be piktų minčių.

Po kūčių išaušdavo Kalėdų, kurios buvo švenčiamos net keturias dienas, rytas. Pirmąją Kalėdų dieną mūsų protėviai keldavosi anksti ir nudengdavo Kūčių stalą (maistas būdavo paliktas vėlėms). Maisto likučius ir šieną, kuris per Kūčias buvo klojamas po staltiesėmis, nešdavo gyvuliams. Ši diena buvo laikoma saulės bei Augmenijos dievo gimimo diena. Ji buvo skirta ramybei, susikaupimui ir buvimui su šeima. Žmonės nieko nedirbdavo, užsiimdavo būrimais. Eiti į svečius ar jų sulaukti nebuvo įprasta.

Antrąją Kalėdų dieną giminės ir kaimynai lankydavo vieni kitus, pasirodydavo Kalėdotojai, persirengę ožiais, arkliais, gervėmis, meškomis. Jų priešakyje – Kalėda, kuris nėra susijęs su krikščionišku Šventuoju Mikalojumi ar komerciniu Santa Klausu.

Kalėda yra mūsų folkloro veikėjas. Pasak etnokosmologo Jono Vaiškūno, kaukėti persirengėliai gali būti istoriniuose šaltiniuose aprašyti lietuvių Saulės vadavimo mito ir naujametinės pasaulio tvarkos atkūrimo apeiginiai veikėjai. Pagrindinis Saulės vadavimo mito veikėjas – Kalėda – yra tapatinamas su istoriniuose šaltiniuose minimu Saulę nukalusiu dieviškuoju kalviu Teliaveliu. Kalėda nedalindavo materialinių dovanų, jis laimino namus, siekdamas būsimais metais užtikrinti gerovę, skalsą ir darną. Jo žodžiams buvo priskiriama maginė galia.

Kalėdiniai persirengėliai, lankydami kaimynų namus, su savimi tempė blukį – medžio kelmą, kurį vėliau sudegindavo, kaip blogio ir tamsos įsikūnijimą. Norberto Vėliaus nuomone, blukio vilkimas – tai senuosius metus simbolizuojančio mitinio personažo aukojimas ir naujojo gimimas, o Jonas Vaiškūnas, nagrinėjęs blukio ir Užgavėnių Morės naikinimo apeigas, priėjo išvados, kad šie apeiginiai veiksmai buvo skirti kosminės tvarkos atkūrimui, mat blukis ir Morė pirmiausia vaizdavo mitinę būtybę pagrobusią Saulę ir marinusią pasaulį, tad jos sudeginimas reiškė Saulės išvadavimą ir pasaulio tvarkos atkūrimą.

Trečiąją ir ketvirtąją Kalėdų dienomis buvo vengiama sunkiai dirbti: kapoti malkas, kulti ar malti javus. Tikėta, kad šie darbai pavasarį gali prišaukti šaltį, sukelti potvynius, audras ir pakenkti derliui.

Kalėdų stolas būdavo gausus įvairiausių valgių, o svarbiausia – virta kiaulės galva, kurią išpuošdavo uogomis ir visžalių augalų šakomis. Per Kalėdas buvo įprasta kepti daug pyragų, sausainių, bandelių su riešutais, medumi, spanguolėmis. Gėrė apeiginį midų bei alų, kuriuo šeiminkas samteliu palaistydavo trobą, prašydamas protėvių, dievų apsaugos ir sėkmingų metų.

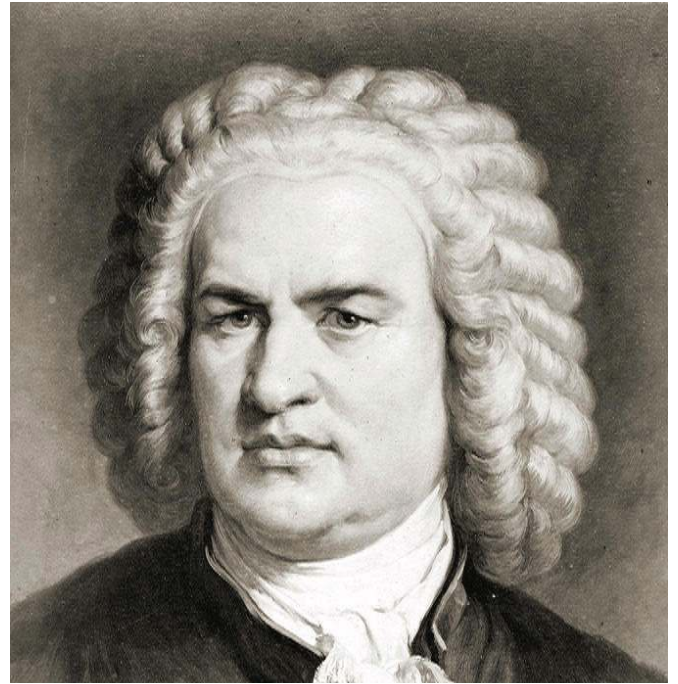
Lietuviai turi savas, autentiškas, per šimtus metų okupacijų neišnykusias tradicijas, tad mūsų uždavinys yra jas prisiminti, jų laikytis ir neleisti joms išnykti.

Kalėdų muzika

Kristaus gimimas – kiekvieno mūsų didžiai laukiama šventė. Tad suprantama, jog muzika, skambanti šiuo laikotarpiu, yra šventa, prasminga, atitinkanti šventės prasmę, istorinį bei religinį kontekstus.

Deja, didžioji dalis muzikos, kurią Advento ir Kalėdų laikotarpiu girdime visur – per radiją, televizorius, parduotuvėse, gatvėje, neturi nieko bendro su šios šventės religine samprata ar dvasiškumo skatinimu, o remiasi pasaulietinėmis temomis, kasdieniu, buitiniu kontekstu ir neretai primityviais muzikiniais motyvais. Šiandien, kone kiekvienas jaunas žmogus yra įpratęs šias komerciškai “padarytas” dainas tapatinti su Šv. Kalėdomis ir visu šventiniu laikotarpiu, nes nuo mažų dienų girdėdavo jas šiuo metų laiku.

Taigi jaučiu pareigą paskatinti skaitytoją išjungti radijo imtuvą ar televizorių ir pasiklausyti šių nuostabių, galbūt kiek mažiau žinomų kūrinių Kristaus gimimo tematika, kuriuos sukūrė didieji vakarų muzikos kompozitoriai, o taip pat su jais supažindinti ir jaunosius šeimos narius.

F. Listas – siuita fortepijonui „Kalėdų eglutė“ – daugiadalis kūrinys, grįstas vokiečių Kalėdinėmis giesmėmis. Individualių dalių pianistinis sudėtingumas labai skiriasi – tikrai yra įdomios medžiagos ir patyrusiems atlikėjams, ir tik su instrumentu besipažindintiems muzikos mylėtojams. Visas kūrinys trunka apie 40-50 minučių, tad klausytis tikrai nepabos.

G. F. Hendelio oratorija “Mesijas”. Šiame darbe Hendelis remiasi evangelija pagal Šv. Luką. Kūrinyje daug šviesių, džiaugsmingų muzikinių momentų, Hendeliui būdingų itališkojo stiliaus proveržių. Visiems gerai žinoma Hendelio “Aleliuja” yra būtent šios oratorijos dalis. Visa oratorija pakankamai ilga – trunka apie 2 valandas, tačiau galiu patikinti – klausymasis tikrai neprailgs!

J. S. Bacho “Kalėdų Oratorija” – daugiadalis orkestrinis bei choralinis kūrinys, pasakojantis istoriją, susijusią su Kristaus gimimu. Oratoriją sudaro šešios kantatos. Vakarų muzikos istorijoje tai vienas didžiausių kūrinių Kalėdų tematika. Oratorijoje slypi daug muzikinių stebuklų – Bacho puikiai įvaldyto kanonų meno užuominų, iškalbingos imitacinės polifonijos, skirtinguose kontekstuose puikiai derančių muzikos išraiškos priemonių, praturtinančių istorijos pasakojimą. Kūrinyje kažką naujo gali atrasti ne tik viską girdėję muzikos išminčiai (Bacho kūryba pasižymi vis naujais atradimais), bet ir visi klausytojai liks priblokšti. Oratorijos trukmė – daugiau nei 3 valandos, tačiau galima klausyti ir atskiromis dalimis – jos yra savarankiškos kantatos.

Smagaus klausymo!

Mintys

Šaltos žiemos rytas. Dar vis sutemę. Žvelgdama pro langą matau tą patį niūrų vaizdą: pilkuma, prieblanda, pliki medžiai, seniai numetę paskutinius lapus, purvinos gatvės, kur ne kur praeinanti pilka žmogysta... Jau gruodis, bet sniego vis nėra ...

Išėjusi į lauką pajuntu vienatvę – kaip ir kiekvieną ankstų rytą gatvės tuščios. Švelnus vėjas nudažo mano skruostus rausvai, iškvėpiu mažą garų debesėlį. Nors kūnas jau dreba nuo šalčio, einu tolyn.

Parke pamatau pirmuosius žmones, kurie kaip ir aš, svajodami, paskendę savo mintyse pėdina savais reikalais. Tačiau atidžiau įsižiūrėjusi, suprantu, kokios tuščios ir besielės jų akys.

Pasiekusi parko gilumą pajaučiu kaip mano širdis suspurda ir visą kūną apglėbia šiluma. Pažvelgusi į viršų, pamatu pirmąsias snaiges. Vieną, dvi, tris! Jų vis daugėja, bet aš stoviu vietoje ir negaliu atsidžiaugti. Netrukus prisninga tiek, kad po kelių akimirku jau šokinėju pusnyse. Atrodo reikia tiek nedaug, kad pasijustum laimingas.

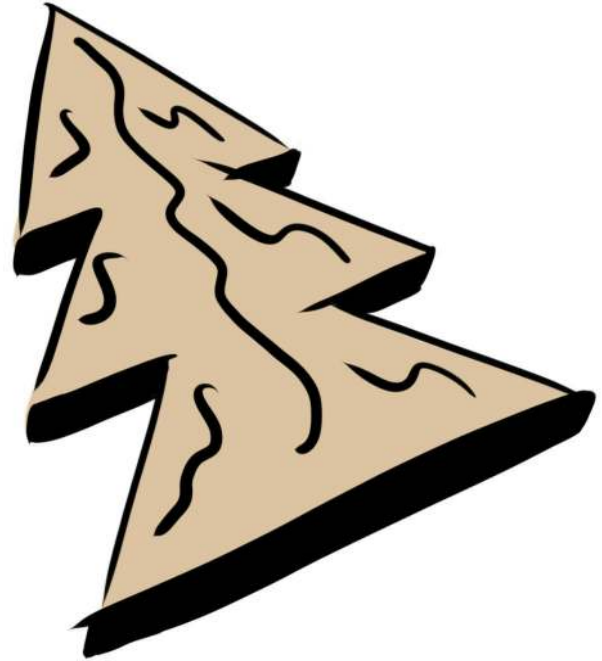
Grįždama tomis pačiomis gatvėmis, kurių dabar nebeatpažįstu, matau tuos pačius žmones, tačiau ... Jie nežiūri į dangų, jie nesidžiaugia pirmosiomis snaigėmis, jie nemoka, nemoka džiaugtis. Nebekreipdama į juos dėmesio, stryksėdama pusnyse, bandau grįžti namo. Ore pasklinda imbierinių sausainių kvapas, kažkur tolumoje girdžiu savo mėgstamiausias Kalėdines dainas. Vis sninga, sninga, o aš pagaliau jaučiuosi laiminga. Verkiu, bet šį kartą iš laimės. Pradedu švisti.

Urtės meduoliai

INGREDIENTAI:

- 500 gramų** miltų
- 200 gramų** rudojo cukraus
- 100 gramų** sviesto
- 1 kiaušinis
- 2 šaukštai** medaus
- 1 šaukštas** citrinų sulčių
- 1 šaukštelis** cinamono
- 1 šaukštelis** malto imbiero
- 1 šaukštelis** sodos
- 0.5 šaukštelio** maltų gvazdikėlių
- 0.5 šaukštelio** vanilinio cukraus
- 1/4 šaukštelio** malto kardamono

GAMINIMO BŪDAS

Ant silpnos ugnies išlydyti sviestą ir medų, suberti cukrų, cinamoną, imbierą, gvazdikėlius, kardamoną ir viską maišyti tol, kol ištirps cukrus. Įmušti kiaušinį.

Sodą sumaišyti su citrinos sultimis ir supilti į jau esamą masę.

Sudėti miltus ir maišyti, kol tešla atvės.

Tešlą išminkyti ir suformuoti norimus plonus meduoliukus.

Kepti apie 5-7 minutes.

SKANAUS!

